

Mbundu: Bible for Mark

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Mark

Chapter 1

¹Eli efetikilo lyo ndaka ina ya Yesu Kristu omola wa Suku. ²Ndeci casonehiwa lu profetabIsaya, " Tala, numa omunga yange kovaso ove, o sokiya olila liove. ³Ondaka yukuakuvilikiya vekalasoko yiti, pongiyi elila lya Ngala; sunamisi olonjila viahe."⁴Yowano weya loku papatisa omanu vekalasoko loku kunda epapatiso lioku likekembela akandu loku ecelua. ⁵O feka yo Yudea lo manu vosi vo Yelusalai vatundila kokuaye. Va papatisiwele lahe vo lui Yodao, okulikekembela akandu avo. ⁶Yoano wa wala uwalo wovonya ongamelolo l'uvia wombandua yaye, okulia kuaye olohumu lowiki wombula. ⁷Wakundile hati, " vonyima yange mu nuai u wavelapo; ame si sesamela okupetama si itula olunjita luolohaku viaye. ⁸Ndaku papatisili lovava, puai eye u papatisi la cilelembia okola. ⁹koloneke viaco Yesu wa tunda ko Nazare vo Galilea, yu wa papatisiwa la Yoano vo Yordao. ¹⁰Kuenje eci Yesu atunda vovava, haco amola ilu lia ikuka kuenda la cilelembia wo lokila ndopomba. ¹¹Ondaka yatunda kilu yiti, " Ove umolange wasoliwa. Ndaku sanjukila calua. ¹²Kuenje cilelembia wo songuila vekalasoko. ¹³Wa kala vekalasoko akui akuala koloneke, oku yonjiwa la satana. Wa kala kumue lovinyama viovusenge, kuenje ovangelo vo vumba. ¹⁴Eci Yowano akuatiwa, oco Yesu weya vo Galilea wa kunda ondaka yiwa ya Suku. ¹⁵Wapopia, "kalie otembo ya telisua, kuenda usoma wa Suku ukasi ocipepi. Likekembeli kuenda tavi ondka yiwa."¹⁶Eci akala lokuendela ko nele yo kalunga ko Galilea, oco w mola Simono, va imba owanda vokalunga, omo vakala anyanga vosi. ¹⁷Yesu wa popia lavvo hati, "enjui, nguami, ndulingisi anyanga vomanu." ¹⁸Vonjanja yaco haco vasha awanda, kuenje vo kuama. ¹⁹Eci Yesu mako nato, wamola Tiago, omola a Sebedeo, la manjahe Yowano; vakala vowato oku pamela awanda. ²⁰Wa va kovenga, kuenje va sha tate yavo Sebedeo vo wato lo londingupange, kuenda vo kuama. ²¹Noke veyo vo kapenamu, kuenje lia sapala, Yesu wa ngila vo Sunagonga lo kulongisa. ²²Va komoha okulongisa kuahe, momo va longisa ndu okasi lomoko, kuenda kakasi ndu kuavisonehua ko. ²³Opo muele ulume vo Sunagonga wakala lo ndele wa litetela, ²⁴Wa popia "tulikuetele nye love, a Yesu u Nazara?" Weilila oku tunyola? Nda kukaliha. Ove o kola wa Suku!" ²⁵Yesu wa handeleka olondele kuenda wapopia hati, "uhako kuenda utundi!" ²⁶Ondeke yokupula posi lokuliyula lo ndaka po kueca. ²⁷Omanu vosi vakuatiwa lu sumba, okuti va ipula pula vati, "eci nye? Okulonga kuokaliye lo moko! O handeleka ondango olo ndele kuenje viu pokola!" ²⁸Oluhimo kluahe lua yevala kuosi vo chitumbulukila cosi co Galilea. ²⁹Eci vatunda vosunangonga, vangila vonjo ya Simono la Andereu kumue la Tiago kuenda Yoano. ³⁰kaliye ina yukai wa Simono wapekela lombambi, kuenda va cisapuila Yesu. ³¹kuenje weya, wokuata peka lokukatula, ombambi yoweca, yu wavapoka. ³²Kekumbi yaco eci ekumbi lia ngila, vo nenenla vosi vavela lava vakuetiwe lo londele. ³³Olupale wosi waliogoluiile puvelo. ³⁴Wasakula valua va vela ovoveyi valitepatepa kuenda watundisa olondele via lua, pole katavisile olondele okuvangula ekandu viokulihile. ³⁵Wapasuka omele citeketeke, osimbu kakuacile, wanda kualikawaye kuenda walikutitila . ³⁶Simino lava vakala kumue laye vosandilia. ³⁷Vosanga kuenda va popia, laye hati, "Vosi vo kukusandiya." ³⁸Wapopia hati, "tuendi kumue kuingi kovambo alisungue, oco ndikakundileko. Oco ndiyila kulo kosamua. ³⁹Wanda vongalilea yosi loku kukundila vo lo Sunangonga viavo lo kutundisa olondele. ⁴⁰Ukuavilundu weya kokuaye. Wolivondela; wa kekakama kolongolo lokupopia laye hati, "Ndawacipanga, otela ondiyelisa." ⁴¹Wandiwa locikembe, Yesu wayelula eka liaye kuenda waulmba, wapopia laye hati, "Ndacipanga. Yela. ⁴²Opo muele haco ovilundu voi tunda, kuenje wa yelisiwa. ⁴³Yesu wolungula kuenda wotundisa. ⁴⁴Wosapuila hati, kukacisapuile lakumue, puai kuenda, kalekiseko citunda, kuenje lumbila uvangi wokuyela kuove ovina Mose a handeleka, ndocikulihiso kokuavo. ⁴⁵Kuenje watunda wafetika okusapula ondaka kuenda waisandola le kutuluko, akuti Yesu katelele okuingila ombonge ko volu ayela puai wakala kusenge. lopo o manu va kala lo kuiya ko kuaye okutunda okutunda kuosi.

Chapter 2

¹Eci atiukile ko kafarinau ei papita olenene vitito , Cayevalele okuti okasi vonjo ²Noke owingi walua wengila luilako hakwakale olukale, Ndango puvelo, Yesu wapopia lavo ondoka. ³Noke alume vamue vamue veyo kokuahe okunena omunu wafa ovolu; omanu vakuala voyenjeje. ⁴Eci kavatelele okupitila ocipepi laye omo owingi waco wlua, vapapulula ututu wonjo omu akala Yesu kuenje eci vayikulako noke volola esisa lokuoekelisapo omunu wafa ovolu. ⁵Okumola ekolelo liavo, Yesu wawangula lulume wafa ovolu hati, "amola, akandu ove aveliwa. ⁶Puai vamue vakuavi sonehua vatumanla ko, Vasokolola vovitima viavo, ⁷Ndati omunu u apopela ndeti? Opopia etonai? Elie o tenla okuecela akandu nda ha Suku?"⁸Haico Yesu okulimbuka ve sipiritu liahe akuti oco vakasi okusolola vovitima viavo. Wa popia lavo hati, "Nye vu vi sokolulila vovi tima viene? ⁹Caleluka cipi, Oku popia lu wafa ovolu, Akandu ove acelua, Ale okupopia, Votoka, Tikula ula wove enda?"¹⁰Puai oku vu lekisi okuti omola omumnu okuete omoko okuecela akundu kilu lieve, "Wapopia lu wafa ovolu heti, ¹¹"Mopia love, votoka, tikula ula wove kuende konjo yove." ¹²Haco avotaka watikutitila ula, Yu watumbula posamua kovao a vosi, Aco vosi yavo vakomoha, Kuenje vasivaya Suku, Kuenje vapopia, "hatuala cimola ocina eci." ¹³Watundile vali oco anda ko nele yo civa, Kuenje owingi wosi weya kokuaye, U wava longisa. ¹⁴Eci okupita, Konele yolui wa mola Lewis omola Alfeo watumala powombo wava ka kuta bula elisimu, Kuenje wapopia lahe, "Nguame." Wavotoka kuenda waukuama. ¹⁵Yesu eci atunda okulia vojo ya Lewis lavalua vakuavo tambula elisimu kuenda olondingavi vatu mala kumue la Yesu kuenda olondonge viaye, Monda valua vokuama kuama. ¹⁶Eci vakua sonehua, Vakala va Faliseo, Eci vamuile Yesu okasi okulia kumue la vakuandu lava kuakutambula elisimu, Oco wapopia kolondongo viahe, "Nye alila

Chapter 3

kumue lava va kakutambula elisimu lava kuakandu?"¹⁷Eci Yesu aci yeva wa popia lavo hati, "Omanu vana vapama ketimba kavasukila ondotolo. Vana omanu vavela vasukila umosi. Sielele oku kovenga ava valiuu, Masi vakuakandu."¹⁸Kalie olondonge via Yowano lava Faliseo vakala okulikanda ngiya okulia. Oco omanu vamue veile kyenje va popia lahe," Nye olondonge via Yowano levi va Faliseo vilikanda ngiyila okulia, Olondonge viovie puai kavi likandangiya okulia?"¹⁹Yesu wopopia lavo hati, "Vasandombua he vatela okulia kandangiya okulia osimbu sandombua lav kumue! "Osimbu sandombua akasi lavo, Kava tela okulikandangiya okulia."²⁰Kukuya olenene eci sandombua avo kokuavo, Oco valikandangiya okulia valoneke vaco, Valikandangiya.²¹Lomue otongela ocitetele konanga yoka liye kuwalo wakuka . Sanga ombandekwa yinala kuwalo waco, Coka lie okutunda kuenci cosimbu, Kuenje pakala epangu linene.²²Lomue olongela ovinyu yoka liye volonjeke viovipa viakuka. Sanga ovinyu intuiya onjeke kuenje ovinyu vipeseka lolo njeke vinyoleha; Te ngo ovinyu yokali ilongeli volonjeke vovinyu alala."²³Veteke lio sambata Yesuwa kala lokupita vo vapia olomema, Kuenje olondonge viahe vafetika okukalula apunga aco.²⁴Va Faliseo vapopia lahe, Vanja, Nye valingila ocina cimue haca deleko ko keteke lyo sambata!"²⁵Eye wapopia lavo hati, Wa la tangi eci alingile Daviti cina asuka okulia kuenje wakala onjala eye ca lume akala lavo.²⁶Ndeci angila vonjo ya Suku eci Aviatate wa kala ukulu unene, Kuenje walile olombolo co vianu mbikiwa, Okuti haci handeleko umue okuvila hate ovitunda lika, Kuenje wacele ko vimue kuvana akala lavo!"²⁷Yesu wapopia hati," Esambata lia savuilua amanu, Omanu kava sovuilile esambata.²⁸Oco, Moco munu eye ngala, Ndango yesambata."

Chapter 3

¹Yessu wandelege vali ko Sinangonga, kuenda kuakala ulume lo kuoko kuo cilema. ²Omanu vamue vaulauluile ocipepi okuvanja nda ousakula ve teke lie Sabanta oco vo patise.³Yesu wapopele ko manu oyu wakala lo kuoko kuo cilema, "Katuka kuenda talama pokati ka vosi." ⁴Noke wapopele ko manu, " Cihandelekiwa okulinga ciwa veteke lie Sabanta ale okunyola; okuyovola o mwenyo ale okuponda?" Masi vosi vohile.⁵Wavajele ko kuavo lokutema kuenda wakala locikumbiti voku kola kyovitima viavo, kuenda wapopele ku lume, "olola okuokuo kuove." Wa olola, kuendaa okuokuo kuahe kuakaya. ⁶Va Faliseo vandelege posamua kuenje vojanga vafetika onjago la Helode ndamupi vatele okouponda.⁷Noke Yesu, lolo ndonge viahe, wandelege ko kalunga, kuenje owingi walua omanu vaukuamele ko Galilea kuenda ko Yudea ⁸Kuenje akutunda ko Jelusalei kuenda ukutunda ko Idumea, lo kesinya lia yordao, loko feka ya Turo, lo ko Sidono, eci vayeve ovina akala okulinga, owingi walua weyile ko kuahe.⁹Wasapuilele olondonge viahe oco vapongihe ko wato katito wahe momo lio wingi, oco akati andelema. ¹⁰Wasakuile valua, oco akuti vosi vayeve evalo oco vaukuame vaukuate. ¹¹Apa posi ovilulu vumuila, vokekemela kuenda viliyula, kuenda va popia, "umola wa Suku." ¹²Wavahandelekele ndakuti lomue haka cipopie oco vokulihe. ¹³Wandelege ko munda, kuenje wavilikiya vana ayonguile, kuenje veyile ko kuahe. ¹⁴wanolele epandu vali (ava vatukuiwa Apostolo) oco vakale lahe kuenje ovatuma oku kunda olondaka, ¹⁵kuenje ovaha omoko yokutundisa olondele. ¹⁶Wanolele epandu vali: Simono, eye ayile onduko ya Petulo;¹⁷Tiago omola wa a Sebedeo, kuenda Yoano manja a Tiago, vana a luka va Boanaarges, oyu, omola wojuela. ¹⁸Kuenda Andereu la Filipi, Bartolomeu la Mateo la Thomasila Tiago omola a Alfeo, la Tadeo la Simono u kanana, ¹⁹Kuenda Yuda Isikariote u wo pakula.²⁰Noke wandelege kimbo, kuenda owingi waliongolola vali akuti kavatela okulia ombolo. ²¹Oco eci vangadiahe va ciyeva, va tunda oku u kuata vati, walinga eyui. ²²Kuenje vakuavisonahua va tunda ko Yerusalai wapopia, "okasi la Belesavulu," kuenda "otundisa ovilulu longusu ya soma yovilulu."²³Suku wava panginya kuenje wapopia lavo volusapo, "citava nda Satana otundisa Satan? ²⁴usoma nda wa litepa usoma waco ka u kala longusu. ²⁵Onjo nda litepa, onjo ka yi talama. ²⁶Nda Sataana wa likatukila okuti wa litepa, ka tala oku kala longusu, masi weha lokumala. ²⁷Masi lomue o tela oku ngila vonjo yocindululu ho pundi ovikuata viahe te tete wakuta ocindululu caco, oco a punda noke onjo yahe. ²⁸Ocili mopie lene, akandu oci acelua, nego viosi letonai, ²⁹Puai u o popia Espiritu Sandu etonai ka ecelua, puai opia ekandu ka li pui." ³⁰Suku wapopielele evi momo vakala okuvangula hati, "okuetiwe locilulu ca viha."³¹Kuenje kuya inaye la vamajahe veyile kuenda vatalama posamua. Oco vatuma, oku u paginya. ³²Kua kala owingi wa tumala lahe kuenda va popia lahe, hati, "nyoho la vamanjove vava posamuaa, kuenje vakusandiliya."³³Eye wavakumbulula hati, "elie mai kuenda vamajange?" ³⁴Watulukila kuvana vana vatumalele vauguala kuenje wapopia, tali mai la vamanjange. ³⁵U olinga ocipango ca Suku eye manjange, kuenda eyi mukai wange, kuenda haeye mai."

Chapter 4

¹Kalie wa fetika okulongisa konele yavava akalunga, kuenje owingi wo manu wonguala. Wa londa vowato wa kala vokalunga, kuenje watumala vokati. Owingi wosi wakala konele yo kalunga. ²Wa vasapuila vialua valusapo, vokulongisa kuahe, eci oco avasapuila.³"Yevelele! Ongunja yanda lokuwaya ombuto yahe. ⁴Eci awaya, ombuto emue ya kupukila vonjala, yuolonjila vieya va ilia. ⁵Ombuto ikuavo yakupukila vosi yovawe, muna amuakale eseke. Vonjanga yco yatunda, omo amuakale eseke lialua.⁶Eci utanya watua, olombuto viauka, momo avia kuatele olonjanjo, yu viakukuta. ⁷Ombuto yikuavo yakupukila pokati kolosongo olonsongo eci viakola vevitoma, kuenje aviapangele epako.⁸Ombuto yikuavo yakupukila vosi yiwa kuenje yapanga obumto yiwa kuenda yaliyokinya vo okungula akui atatu, akui epandu, kuenda ekui ekui liolonjanja. ⁹Yu wapopia hati, "uwosi okasi lovantui okuyeva, ayevelele!"¹⁰Eci Yesu akala likawahe, ava vakala ocipepi lahe lava ekui lavalu vopula omo lialusapo. ¹¹Wa vangula lavo, ene wawiyi evi viasekiwa vu soma wa Suku. Polo kuvana vakasi posamua viosi valusapo, ¹²Okuti eci vvanja, oco vavanj, yeva, oco vayeve, puai kavayevite, pamue va

pongoloka kuenje Suku ovacelako."¹³Wa popia lavo hati, "olusapo ou kavuvuyeviti?"¹⁴Kalie okakulih ndati alusapo osi?¹⁵Uwayi wa waya ondaka. Ava ovo vakasi konjila, satana vonjaka yaco wiya lokuabata ondaka yina yawayiwa lavo.¹⁶Eyi oyo ombuto yawayiwa posi povawe; ovo vayeve ondaka lonjanga lokuyitambula lesanju.¹⁷Puai avakuetue olonjanjo vokuavo, puai vakolela okatembo katito. Eci aseteko akuenda asepu via omo liondaka, haco vakupuka.¹⁸Lavikuavo viawayiwa volosongo. Ovo vana vayeve ondaka,¹⁹Omo liusuke wo Luali kuenda uwasi onjongole yovina vikuavo via vinyola ondaka, vina avimisi.²⁰Eyi yawayiwa posi iwa ovio va yeva ondaka, okuitava lokuima apako, akui atatu, akui epandu, ndango ekui lio lonjaja lo kupitahala.²¹Yesu wapopia lavo hati, "osokuneni ondiyelo vokati konjo lokuikapa vemei lioumba nego vemei lio hama? Oyineni kuenje wikapi ko citumalo caco."²²Momo lacimue cisalama kacikulihiwa, kuenda vo kakuli eci cselekiwa ka ciyevala.²³Nda umue okuete ovariantui okuyeva, ayeve!²⁴Wapopia lavo hati, "kapiko olondunge kuevi wa kuyevi, oseteko oseteka, love ayo vakakusetekelavo, kuenje vialua vikapiwapo pilu liove."²⁵Momo uwosi okuete, eye voyukinya, ukakuete, laka akuete votmbula lako."²⁶u wapopia hati, "usoma wa Suku ukasi ndo munu owaya ombuto yahe posi."²⁷Opekela luteke lo mele opasuka, kuenda ombuto itunda lo kukola, ndango eye kacikulihiye.²⁸Osi ima olumema oyo muele: Tete osongo, noke ocisangu, noke olomema okusuluka liakola.²⁹Eci ovikula viyela, oco atumamo omoko yo kukeluila omo otembo yo kungula epitila."³⁰Wapopia lavo vali hati, "onye tu tela okusetayisa usoma wa Suku, nengo olusapo lupi tusetahalisa?"³¹Cikasi ndombuto yulemba, eyi eci wa yiwaya, oyo yitito kolombuto viosi vo luali.³²Puai, eci yiwayiwa, ikola kuenje ivelapo olombuto viosi viovapia, lokutanda ovianja vinene, oco okuti olonjila violuali vitunga ovianju viavo vulembo."³³Lalusapo alua ndici wawasapuila ondaka, ndomo vatela okuciyeva,³⁴Kavanguile lavo cokulembua alusapo, puai eci akala likawahe, walombolola viosi kolondonge viahe.³⁵Keteke liaco, eci ekumbi lianda, wapopele kokuavo, "Tuendi konele yikuavo,"³⁶Oco vasile owingi, okuambata Yesu kuenda lavo, ndeci akalele vowato. Kuakala awato vakuavo okuenda lahe.³⁷Pole ndeci olondunge viungumba viakatuka kuenda lakimba vakala okutumoha oco owato u yuke ovava."³⁸Pole Yesu wakala votulo, pokuyoka. Vaupasuike, lokupopia, "ulongisi, kuakapeleleko akuti ndopo tufa?"³⁹Wapasukile, watulumuile ofela, kuenda wapopele kukalunga, "tulumuha! kuenje ofela yatulumuhile calua."⁴⁰Oco wapopele kokuavo, "Nye ukueteli usumba? Halopo kaukueti ekolelo?"⁴¹Vakuata usumba walua kuenda lokupopia umue lukuavo, Helie u ndakuti ofela yo kalunga yuyeva?"

Chapter 5

¹Vapitila ke sinya liokalunga, kimbo lia Galasa.²Eci akala lokutunda vo wato, haco kueha ulume ukua londele okutunda va yambo ulume wakala lo ndele invi.³Ulume wakala kayambo. Laumue watelele oku kuata vali, ndango la lienge.⁴Wa kutiwa olonjanja vialua lo vikumbi kuenje la lienge wa atepa lo vikumbi wa vitepa. Lomue wa kala loloholo oku u pokuisa.⁵Oloneke viosi uteke lu tanya ka yambo lo volomunda, walitetela lo ku litetela lo waweataua.⁶Eci omuile Yesu kupala, wa lupuka kuenje wo fendela.⁷Walila lo ndaka inene, "nye ndilinga love, Yesu, mola Suku unene? Ndakulivondelela la Suku muele, hu kanditalise ohali."⁸Momo wa kala lo ku popia lahe hati, "tundamo vo munu, ove u ndele invi."⁹Waupula, "onduko yove ove elie?"¹⁰Wotambulula, "ame lohoka, momo tua lua."¹¹Wo livondela onjanja lo njanja vali oco kava ka vatundise vo feka.¹²Kalie kua kala ocunda cinene co lo ngulu via kala lo kulila ke lundu,¹³Kuenda olondele vio livondela hati, "tu tume ko lo ngulu; Tutavise tuingile vo kuavo."¹⁴U wavatavisa; Olondele via tunda lo kuingila volo ngulu, valupukila vemehi lio munda lo kuingila vokalunga, viasoka olohukai vivali violu ngulu valimba vokalunga, kuenda olongulu vo cipepi olohulukai vivali viafile vo kalunga.¹⁵Kuenje ava vakala lokulisa olongulu vatila loku sapuila eci camoleha vimbo lo kolo Plofeto, oco omanu vatunda lo kuenda vo ku mola eci camolehe.¹⁶Kuenje veyu ku Yesu kuend vo mola ukua londele, u wakaliwile, wa tumala oko, wawala kuenda oku saluka kuaautunda; Va yeva usumba.¹⁷Ava va muile eci calingiwa ku ulume wa kala lolo ndele vacisapula cosi, kuenda va sapula leci colo ngulu.¹⁸Kuenje va fetika oku livondela ko kuahe oco atunde vofeka yavo.¹⁹Eci akala lo kuingila vo wato, u ukua londelewa livondela lahe oco akale lahe.²⁰Pole Yesu kutavisile, masi wa popia lahe hati, "kuende konjo yove kuenda ko manu vove kuenda ka vasapuile eci Ngala akulingila, lomo akulekisa ohenda."²¹Kuenje watunda kuenda wafetika oku kunda vo Dekapolis evi vinene Yesu olingila, kuenda omanu vosi vakomohela.²²Kalie eci akayokela ke singa vo wato, owingi wa lua wa liongolula ko kuahe, eci akalale konele yo kalunga.²³Kuenda umue ka kulu vo sunagonga ukua nduko ya Yairo weya, kuenda eci akamola, wakupuka.²⁴Wo livondela vali kuenda vali, hati, "omolange utito ukai okasi ocipepi lo lof. Nda samba, enju kuenda ulambeovoko ove oco akaisiwe kuenda lo muenyo."²⁵Kuenje wandele lahe kuenda owingi walua wokuamele kuenda owingi wali sindikile loku unguala.²⁶Kalie pakale ukai umue wakala lokupita osonde anyamo ekui la vavali.²⁷Watala ohali yalua kolondotolo va lua loku pesela cosi akala laco, pole ale lio ku kaya ca pialeleko.²⁸Eci ayeve oluhimu lua Yesu, weila konyima yahe vo wingi kuenje wa lamba kuwalo wahe.²⁹Kuenje wa vangula, "nda ndilamba kuwalo wahe lika ndi kaisiwa."³⁰Eci olambe, haco osonde yeca okupita, kuenda waliyeva vetimba liahe kuti wakaha.³¹Opo muele Yesu walimbuka hati ongusu ya utunda. W pongoloka vo wingi kuenda wa popia hati, helie wa lamba ku uwalo wange?"³²Olondonge viahe via popia kokuaha hati, "o lete owingi u kasi loku ku sanda, hamo opula hati helie wa ndamba?"³³Pole Yesu wa vaja oco amole helie walinga.³⁴Ukai, eci akulha eci calingiwa ko kuahe weya lusumba loku luluma. Weile kuenda wo fendela wo sapuila ocili cosi.³⁵Wapopia lahe hati, "amolange, etavo liove lia ku kaisa. Kuende lombembua lo ku kaiwa kue viakukatanga."³⁶Osimbo akala loku vangula, omanu vamue veyu okutunda kukulu vo Sunagonga, va popia hati, "omolove wa fa. "Nye utahisili ulongisi ovola inene?"³⁷Eci Yesu aci yeva kualua olondaka via vanguiwa, wapopia lukulu vo Sunagonga hati, "ku kala lusumba. Kolela ngo."³⁸Pole katavisile ngo umje okuenda lahe okupako Petulu, Tiago,

Yowano, manja a Tiago. ³⁸Veya konjo yukulu vo Sunagonga yu wamola owingi womanu va lua vo kuling onjaya yalua; Vakala loku lila kuenda lo ku lila lo ndaka inene. ³⁹Eci engila vonjo, wa popia lavo, nye wa sumuili lo ku sokuaka? Momo omola ka file wa pekela ngo otulo. ⁴⁰Kuenje vo yola. Pole wa vakapa ko samua kenda wa mbatako tate yomola la mama yomola lava va kala lahe, kuenje wengila omu muakala omola. ⁴¹Yu akuata omola peka, "wa popia lahe hati" "Talito, kumi! Ca lomboloka hati, "ueko otito, wapopia hati, pasuka." ⁴²Haco ufeko wa votoka lo kuenda (opo okasi lanyamo ekui la avalu). Kuenje va saluka loku lisaluka calua. ⁴³Yesu wa va kandangiya calua okuti lomue ka kaci kulihe. Kuenje wa handeleka hati wihi okulia alie.

Chapter 6

¹Eye watundamo muna muye kimbo liahe, oco noe olo ndonge viaukauama. ²Eci esambata lieya, walongisile vosunangonga. Omanu valua voyevelilile kuenje vacikomohela. vapopiele, "Pi opa elilongiso eli?" "Olondunge viandati vowiha ndeti?" "Ovikomo viandati akulinga ndeti lovaka ahe?" ³Uhayeko una ukuakusonga, omola a Malia mbuale a Tiango la Yose kuenda Yuda la Simono? Vamukai kahehakatuka kavo kulo?" Kuenje vatatamisiwa la Yesu. Ulume otukuiwa Yose eye okovongiwa Yosefe vukonda wa Mateo 27:56 onduko ya Yose yatlamelako ndati vacitukula vo cihevelu kuenda onduko yosi ndomo yatukuiwa voci Giliki. ⁴Kuenje Yesu wa popia lavo hati, "Uplofeto kasumbi esumbilo, te vimbo liahe, Loke pata liahe kuenda konjo yahe." ⁵Kuenje ka telela okulinga ocikomo, wasakula ngo omanu vatito vavela pokuvekapa ovaka ahe. ⁶Eye wakomoha omo hava utavele. Kuenje wa nguala vo vambo loku longisa. ⁷Y u akovena ekui la vavali kuenda wafetika okuvatuma vavali vavali, oco vo kuenda wavela onguusu yoku tundisa olondele, ⁸Kuenda wovosika hati hokabanti lacimue vungede wavo te ombueti - okulia hakoko, ndago cocipite ndago olombongo, vovivia viene - ⁹Okuwala olohaku, citava, pole haukmbati oviwalo vivali. ¹⁰Wapopia lavo hati, "kuosi oku wendi eci wingili onjo imue, kali muele vonjo yaco toke eci utunda vimbo liaco. ¹¹Nda imbo liosi kaliutambuli ndango kava kuyevi, eci utundimo, tutumuli oneketela volomai viene ndo ndimbukiso ko kuavo." ¹²Vatunda kuenda vakunda hati omanu valikekembele. ¹³Kuenje vatundisa olondele vialua, kuenda olombe wava vaveka ulela yu vakaisiwa. ¹⁴Soma Herode eci ayeve, momo onduko ya Ngala Yesu' ya kemala vamue va popia hati, "Yowano upapatisi wa pinduka kuava vafa, kuenda oco akasilili lunene. ¹⁵Vakuavo hati, "Eye Eliya," vamue lavo hati, "eye uplofeto, wa soka ndu polofeto kuvana vokosiahulu." ¹⁶Eci Herode eci aciyeve eci wapopia hati, "Yowano, una nda topola, eye wapinduka." ¹⁷Momo Herode watumile oku kuata Yowano yu wo ikila vokaike ekandu lia Herodia (ukai wamanjahe Filipe), mekonda woukuela. ¹⁸Momo Yowano wapopia la Herode hati, "okukala lukai wamanjove hesunga ko." ¹⁹Pole Helodia wakuata onyengo kuenda wouponda. ²⁰Momo Helode waukuatela ukuesunga haye vali okala, kuenda wo utata ciwa. Ocuyevelela ko kuahe cou sakalasa calua, ople wouyeve lesanju. ²¹Puai pokupitila peteke liu lima acitiwilamo Helode kuamoleha evelo momo Helode wasanginya olosekulu ko fesita veyo la va Kesonga vava lakulu vo Galilea. ²²Eci omola a Helodia ukai wengila lokupiluka kovaso ahe, oco cousanjuisa Helode la kombe vali. Oco soma wa popia lufeko hati, "pinga cosi eci uyongola kuenda ndukuavela laco." ²³Walikuminya ku kuahe hati, eci cosi ondipinga ame, ndikuavela, ndango ombandu yofeka yange." ²⁴Ufeko watumda wapula nyoho yahe hati, "minga nye?" nyoho haye wakumbulula hati, pinga utue wa Yowano upapatisi." ²⁵Wengila lo njanga, kusoma, wapinga hati, njongola ndopo, utue wa Yowano upapatisi pocimanda." ²⁶Ndango eci ca sumuisa soma calua, eye katela okucilikala makandu lie kuminyo ocela i vali mekonda okulia. ²⁷Oco soma atuma asualali lialu pavava kuaka utuulata kuenda woukisika olunenela ulume wa Yowano. Ukua kutata wanda wo uteta utue vokaike. ²⁸Kuenje weya lutue wahe vo cimanda, yu wavavela ufeko, lahevo waca ku mama yahe. ²⁹Eci olondonge viahe viaheva ciwa, oveya okuelula elimba lo kulikapa ve yambo. ³⁰Ova Positolo veyo va liongolulila ku Yesu vaupaula ovina viosi valinga levi valongisa. ³¹Kuenje eye wa popia lavo hati, "tundi ene va muele wendiko kahe oco ukapuyukiko nato." Momo kavakuatete otembo yo kulia. ³²Kuenje vanda vo wato vanda lika liavo kuna kuavo. ³³Masi valua vavamola eci vatunda. Kuenje vavalimbuka, kuenda valua valibukile okutunda kovambosi pamosi, kuenda vapitilatupu ovo havalapitila. ³⁴Eci vatunda vo mola, womola owingi walua yu wa vakuata la ocikembe momo valinga ndolomeme kavi kasi lungombo. Kuenje wafetika ukolongisa ovna vialua. ³⁵Eci ekumbi lianda, olondonge viahe vieha ko kuahe kuenda va popia hati, ³⁶"Mulo vongundu kuenje ekumbi lianda. Votuma oco vande vovambo alisungue vakalande okulia kuavo vamuile." ³⁷Puai eye wavatambulula hati, "vahi cimue valie." Vapopeile kokuahe, tutala u valandela olombolo viasoka lovita vivali kolohulukai kolombongo ha tuvaha oco valie?" ³⁸Eye wapopia lavo hati, Ukueti olombolo vingami? Kuendi kavanji! oco eci vacikuliha, vosapuila hati, "Olombolo vitalo kuenda olombisi vivali." ³⁹Eye wavahandeleka okutumala vowangu utalala. ⁴⁰Vatumala kilala vioci ta kuenda viakui atalo atalo. ⁴¹Eye watikula olombolo viaco vitalo lolombisi vivali, yu wapetula ovaso vilu wapandula kuenje wayitimbula olombolo yu waca kolondonge okuamula komanu. Kuenda lolo mbisi vivali wavitembpela komanu vosi. ⁴²Vosi valile vekuta. ⁴³Kuenje vanola ovimalanya vio lombolo, ekui kolohumba vivali vieyuka, levi viombisi. ⁴⁴Kuenje ava valia kolombolo vico vasokele olohulukai vitao kalume. ⁴⁵Opomuele opo walinga olondonge viahe okungila vowato valivangeko kesinya, ko Bitesiata, osimbu eye watumile owingi. ⁴⁶Eci vakala okuenda, toke komunda loku likutilila. ⁴⁷Kongolosi owato wakala pokati kokalunga, kuenje wakala likaliahe. ⁴⁸Vamola valikavisa okupamo, momo ofela ya vatateka, Oco okupitila uteke ocipama cakuala kuya weya kokuavo, okuendela pilu liovav, wasasoka okuvapitahala. ⁴⁹Puai ovo eci vakaumola okuendela kilu valitetela. ⁵⁰Omo umala kuenda vasakalala puai haco apopia lavo hati, "Kali lutoi. Ame kaukakali lusumba." ⁵¹wangila vowato oco ofela yaliwekapo. Cavakomohisa. ⁵²Momo kavalimbukile ecicalingiwa ocili, ovitima viavo viakola. ⁵³Echi va yokele kesinya, veyako ngalasene

, yuva pandeka owato,⁵⁴ echi vatunda vowato omanu vo ulimbuka,⁵⁵ kuenje vafetika okulupukila kuosi, kulisungue okuenda fafetika okunena ava vavela coviyo viavo lokuvatuala oku kuosi va yeva akasi.⁵⁶ Vimbo liosi angila, vombonge ale vofeka, vakapale olombeyi povitanda. Vakala okulivondela kokuaye oco akuate kuwalo waye, kuenje kuakuatiwile.

Chapter 7

¹Va Faliseo la vamue vakuavisonehua va tundile ko Yelusalai va unguala.²Va mola okuti vimue pokati kolondonge viaye viaye va lia ngo ombolo lavaka alinga, Akuti, Kavapusile.³(Mono va Faliseu la va yudea vosi oku lia te vapusa povaka, Oco va kuame ovihandeleko via kulu.⁴Va Faliseo pokutunda kocitanda, Kavali toke valiyelisa, kuli ovina vialua tambula apo vioku sukula aloneka, lolombia, lovikuata viosi evi valila.)⁵Va Faliseo kuenda vakuavisonehua vapula Yesu, "Nye olondongo viovio ka vakuamela oviholo via vakukululu, Puai va lia ngo ombolo lavaka alinga?"⁶Yu wapopai lavo hati, "Isaza wokundili, Avakuambanbe. Ndeci casonehiwa, 'Omanu ava va sumbila ngo lovimela viavo, Masi ovitma viavo vikasi oci pala lame. 'Vafendela ngo esanda, Lokulongisa ovisila viomanu ndo cihandeleko cavo."⁸Washipo ovihandeleko via Suku walameleli kovihol vio manu." ⁹Eye wa popia lavo hati, "Uwa wange usilapo nye ovihandeleko via 'Suku ha vu vukauma ovihol viomanu!" ¹⁰Noke Mose hati, Sumba tate la nyoho', Kuenje, 'U wosi opopia civi kutate pamue inaye nda okufa."¹¹Puai ene uinga hati, 'Omunu nda opoia la tate zahe ala la inahe hati," Ekuatisa hosi olanbula kokuange caposoka "(Linga, 'caciwa ca Suku)', ¹²Kuenje kacitava vali okuti olinga cime ca tete pamue inaye. ¹³Ukasilakulavisa ondaka ya Suku kuenda lioviholo viene wa liwekipo lovina via lua ulingangi vio viseta hai."¹⁴Wakovenga vali ovingi yu wapopia lawo hati, "vosiyene, yeveleli, kuenda cukulomboloki. ¹⁵Lacimue citunda posamua yomunu akuti civihisa nda cingila vokuhae. kelika cina citunda vomunu oco cuvihisa." ¹⁶Omunu wosi okuete ovatui okuyeva, ayeve. ¹⁷Yesu eci aca ovingi lo kuingila vonjo, Olondonge viaye vio pulile olusapo. ¹⁸Yesu wapopia hati, "Lenevo ka ca ulombolokeli? Ka wa kulihili okuti eci cosi cingila vokati komunu citunda posamua kacivihisa, ¹⁹Momo ka cendi vutima wahe puai cenda vimo cimbiwa volete?" Noke volondaka viaco Yesu wa nba usuafeka ndakuti oulia kuosi kuazela. ²⁰Wopopia hati, "Eci citunda vomunu oco cu vihisa. ²¹Vokati omo mu tunda ovilinga vivi, ²²Ukahonga, Umonu. Okuipuya oku pekeli, Omo vifelikila, Alivelo avi Olonga vietimba, Ukahoga, Alundi ocipombo, Ahuku. ²³Ovina evi viosi vivi vi tunda vokati, Ovio vi vihisa omunu."²⁴Wa katuka wa tundako noke wanda konele ya Turo la Sidono. Oco andele vonjo, Omo kayonguile akuti umue okuliha apa akasi, Puai kacatavele okuti asalama. ²⁵(Vimue olondungula vietu ka vakuatele vimue ovisonehua) Vanjanga yaco ukai umue okuete okamola kufeko kuetiwe locilulu civi, Amo oyevala oluhimo, Weza wokekamela kovolu wokekaka mela. ²⁶Ukai waco u Helasi, Oluse luavo ko Surofoinike. Wo peya okuti otundisa ocilulu ci kueti omolahe. ²⁷Wapopia laye hati."Omola va valisiwe handi momo ka ca sungulukile okunyagula yomala loku yeca kolombua." ²⁸Kuenje waukumbululu hati, "Oco, Angala, Ombolo vi lia lia olosisi viamala vemi liomesa."²⁹Wa popai laye hati, "Omo lieci wavangula, Kuende kaliye omolove ondele yutunda." ³⁰Eci atuikila konjo wa umola wa pekela vula, Kuenji ondele yo tunda yanda. ³¹Noke watuikila vali vofeka ya Turo, Yu wa pita vo Sidono ko kalunga ko Galilea ko feka yo Dekapoli. ³²Yu vo nenela umue kayevite haye okokoma, Kuenje vo livondelela oku u kapa ovaka vahe. ³³Watunda lahe vowingi noke wanda laye kulika, yu wa kapa imuine vovatu aye oco wasiya walamba kelimi liahe. ³⁴Noke wamba ovaso kilu, kovaso, wapopia lahe, "Efata," Calomboloka okuti, "situluka!" ³⁵Vonjanja imosi atui asituluka, lonjanjo yelimi liahe liakutuluka haico muele afetika okuvangula ciwa. ³⁶Yesu wa vahandeleka hati haukacisapuili layumue. Eci ava handeleka, Hacio va ci sapuila ca lua. ³⁷Va komehele calua, Vati, "Ovina viosi wa vilinga calua ciwa. Ositulula ovisitatu okeyeva la vina viosi wa vilinga calua ciwa. Wa patulula olomeke

Chapter 8

¹Voloneke vina kuakala ovingi womanu, pole kavaluatela okulia. Yesu wavilikiyile olondonge viahe kuenje wapopiele lavo hati, ²Ndikuete ocikembe lowingi, momo vakala lame oloneke vitatu kuenje kavakuatele cokulia. ³Ndandivaca okuenda kimbo cokulembua okulia ya vafa ovipepe vamue vatunda kupala." ⁴Olondonge viaye vatambulule hati, "Mulo vekalasoko tupapi olombolo vio kukutisa ovingi womanu ou?"⁵Eye wavapula hati, "Olombolo vingami ukueti!" Vapopia hati, "Epanduvali." ⁶Wakisika ovingi okutumala posi, Wayelula olombolo epanduvali, Wavi panduila kuenda wavi timbula. Kuenda waca kolondonge viaye oco va vamuile, Kuenda wamuila ovingi. ⁷Kuenje va kuata ombisi itito, Noke eci ayipanduila, Wakisika olondonge viaye oko muila avo ovingi. ⁸Valia kuenda vekuta, Noke vanolapo oviamba apanduvali violosisi, Via supapo. ⁹Ava valiako vakala ololuhukai vikuala. Kuenje wavaca okuenda kovambo liavo. ¹⁰Haco angila vowato pamosi lolondonge viaye, Kuenje veyane konele yo ka Dalmanuta. ¹¹Va faliseo veyane vafetika okuli pantala laye. Va yonguile nda wava vela ondimbukiso, Yokilu okuceteka. ¹²Kuenje wa tulila omuenyo vutima waye, Yu a popia hati, Ocitumbulukila cilo nye ci sandela ondimbukiso? Ocili ndi ku sapuili, Kakuli ondimbukiso eci ekaciza ko citumbulukilo." ¹³Kuenje wa va cia, Wangila vowato vali, Kuenda wayokila vesinya. ¹⁴Kaliye olondonge viaye lele okubata ombolo lavo. Vaka lengo lo bolo imosi vowato. ¹⁵Wa va sapuila hati, "Patuluki lunguki nda hacoko vu lyeyisiwi letumbisa lia va Fariseo kueda etumbisa lia Herode,"¹⁶Olondonge viaye vali yeva pokati kavo, Oco katu kuetile ombolo." ¹⁷Yesu wacikinihili eci, Kuenda wapopia lavo, "Nye ovanguili hati katu kuetile ombolo? Kawacilimbukili? Lopo kauzeviti? Ovitima vien he, Via siva?"¹⁸Okuiti ovaso, Kauleti? Okuiti ovantui kauzeviti? Kaucisolololi eci? ¹⁹Eci nda timbula ombolo vitanlo ko manu ololuhukai, Ovihamba vingami vio ovimalangania violombolo wabanteli po? Vakumbululu hati, Ekui la vivali."²⁰Eci nda timbula olombolo epanduvali pokai kololuhukai vikuala, Wabati ovihamba vingami viovio molonganya?" Vapopia hati,

"Epanduvali." ²¹Wapopia, Hati, Halopo kau yeviti? ²²Veya ko Betisaita omanu kuna vonenele omoke, Kuenda vali vondelela la Yesu oco vo lambe. ²³Yesu wakuatele omeke ko kuoko, Wautudisa vimbo eci hakociyila vovaso aye kuenda ukulamba ovoko haye, Wopula olete cimue? ²⁴Wapetula ovaso vaye, Kuenda wapopia, Ndamola omanu puai ndiva lete ndoviti vio kuenda. ²⁵Kuenje walamba vali ovoko povaso, Kuenda wauyikula ovaso haye, Wavaja wamola ovina viosi sui. ²⁶Yesu wotuma okuenda kimbo kuenda wapopia hati, "Kukangile volupale." ²⁷Yesu watunda kumue lolondonge viaye wangila vovambo ya Kaisarea ka Filipu. Vonjila wa pula olondonge viaye hati, Amanu va nditukula hati ame elie? ²⁸Vatambulula hati, "Yowano upapatisi. Vakuavo hati, Eliya, Kuenda vakuavo, Umue wava polofeto." ²⁹Wapopia vali hati, Masi oso kuvanguli hati ame lie? ³⁰Petulu wapopia la ye hati, "Ove Kilistu." ³¹Yesu wava lunga kuka cisapuli lakumue. ³²Wafetika okuvalongisa hati omola wo munu o talisiwa ohali ya lua, Kuenda oka likaliwa lakulu vovitunda vinene lava kuavisioneha, Noke okampodiwa, Noke kovaso oleneke vitatu okapinduka. Ondaka eyi wavi popia kutanya. ³³Noke Petulo wanda laye kulika kuenje wa fetika oku ulemela. ³⁴Masi Yesu wangua kuenda wavanja kolondonge viaye noke watutuvalela Petulu kuenda wapopia hati, "Pita konyima yange, a satana! Momo kuambile olondunge kovina via suku, Kuenje kuivi vio manu." ³⁵Kuenje wavi likiya ovingi kuenda olondonge viaye pamoci, Kuenda wapopia hati, "U woci oyongola okudikuama, Te wali likala eye muele, Oyelula a kulusu liahe, Lokundi kuama ame. ³⁶Owu wosi oyongola oku popela omuenyo waye okau nyelisa, Kuenda u opesela omuenyo waye mekenda lio ndaka yo muenyo waye u popela. ³⁷Ci kuatisa nye omuno, Ukutambula oluali lioci oco atakatise omuenyo waye? ³⁸Nye caco omunu antela oku tolakala lomuenyo wahe? ³⁹U wosi ondikuatela osoi kuenda okuatela olondaka viange osoi voluali olu luo citumbulukala, Omolamanu okatalavo osi eci akeza, Valumba wa isiaze kumue la Angelo valipua."

Chapter 9

¹Wapopele kokuavo, "Ocili ndukucipopi, kuli vamue vatai palo kavakamaha olofa osimbu kavamuile usoma wa Suku okuia longusu." Eci ²papita oloneke epandu, Yesu watualele Petulu la Tiaku kuenda Yoano kuenda leye muele toke ko Munda yalepa, lika liavo ovo muele. Noke wapongolokele kovaso avo. ³Uwalo waye wakala okunina calua viyela, viyela okuyela kuaco kuapitahala okuyela kuosi kuapalo posi. ⁴Oco Eliya kuenda Mose vaumolehelele, kuenda vakala okuvangula la Yesu. ⁵Petulu watambulule kuenda wapopele ku Yesu, "A Rabei, caposoka nda tukala kulo, kuenje tutungi olosinge, vitatu, imosi yove, imosi ya Mose kuenda imosi ya Eliya." ⁶(Pole kakulihile, eci akala lokupopia, omo vakomohela calua.) ⁷Elende lieyile kuenje liavasikililile. Noke velende muatundile ondaka, Ueye omolange ndisole. Uyevelele. ⁸Vokutukulukila, eci vangua okuvanja, kavamuile layumue wakala lavo, puai Yesu lika. ⁹Eci vaka lokuloka komunda, wavahandelekele kacitava okupopia eci vamola toke eci omolo munu apinduka kolofa. Oco vaselekele ombamgulo eyi kokuavomuele, masi wakala okulivangula pokati kavo muele nye, "Okupinduka kolofa "cilomboloka. ¹⁰Vopulile hati nye vakuavisionehua valingila hati Eliya eye wiya tete? ¹¹Wapopele lavo, "Eliya eye wiyw tete okutumbulula ovina viosi. Kaliye nye casonehiwila ndakuti molomunu te watala ohali vovina vialua kuenda okatombuiwa? ¹²Oco mopia lene Eliya weya, kuenda valingile cosi vayonguile kokuahe, ndomu casonehiwa citiamela kokuahe. ¹³Eci veyile kolondonge, vamuile ovingi walua wavangula, kuenda vakuavisionehua wakala okulipatala lavo. ¹⁴Eci muele vomola Yesu, ovingi wosi wacikomoha kuenje walupukilile kokuahe volamele. ¹⁵Wapulile olondonge viaye, "Wakulipatali lavo cityamela pi?" ¹⁶Umue vowingi wotambulule, "Ulongisi, ndanena omolange kokuove. Okuete ocilulu cutateka okuvangula. ¹⁷Cukuata kuenje cunasila posi, kuenda otunda efelefele komela, okeleketa kovayo, kuenje okala lokutangeleka. Nda pingile kolondonge viove voutundise laco masi kavacitelele." ¹⁸Wavatambuile hati, "citumbulukila hacetavoko, ndikala lene toke otembo yange? Toke pi ndipandikisa lene? Uneni kokuange." ¹⁹vonenele ukuenje kokuahe. Eci ociluu ca mola Yesu, haico muele cawimba vo cinonya. Ukuenje wakupukila posi kuenda efelefele komela. ²⁰Yesu wapulile tata yahe, "lungami akala ale ndeci? Tate wapopele, "Tunde vutula. ²¹Cisowimbamba vondalu lovo vava kuenda cisetaka oku unyola. Nda otenla okokulinga ko cimue, tukuatela ohenda kuenda tukuatise. ²²Yesu wapopele ko kuahe, "Nda ocitenla? Ovina viosi viteliwa lu wosi otava." ²³Waliyula kuenje wapopele, "nditava! Ndikuatise ndanda kamba ekolelo!" ²⁴Eci Yesu amola ovingi okulupukila kokuavo, walikalisa ocilulu civi kuenda wapopele, "ove acilulu cutunde kuenda cusitatui, ndukukisika, tunda vokuahe, kuenda lalimue eteke kokangile vali vokuahe." ²⁵Caliyulile kuenda cotanyisa calua ukuenje noke catunda. Ukuenje wamolehela ndu umue waa, ndakuti omanu valua wapopele," u wafa." ²⁶Oco Yesu wo kuata vokuokuo wayelule vilu, kuenda ukuenje wavotokele vilu. ²⁷Eci Yesu eyile konjo, olondonge viahe vopulile vuyombeki, "Nye etu katuacitundisilie?" ²⁸Wapopele ko kuavo, "viasoka ndavina kavitundisiwa cokulembua alombebe." ²⁹Vatundile ko kuenje vapidile vo Galilea. Kayonguile laumue okukuliha oku vakala, ³⁰Wakala okulungisa olondonge viahe. Wapopele kokuavo, "molo munu okaciwa peka lyo manu, kuenda okapondiwa. Eci akuti wa pondiwa, pakapita oloneke vitatu okapinduk vali." ³¹Pole kayavalombolokele ondaka yaco, kuenda wakala lusumba wo ku upulisa vali. ³²Noke veyile kokafalinau. Pana akuti wengila vonjowavapulile, "nye wakali okulivanguli vonjil?" ³³Puai ovo vohile ngu. Omo wakala okulipatanla umue lukuavo vonjila ndakuti helie wavelapo vali. ³⁴Pokutumala posi wakovongele ekui vavali pamosi kuenda wapopele kokuavo, "Nda umue oyongola okukala watete, te wakala kuasul kuavosi kuenda ondingupange ya vosi. ³⁵Watikuile okamola katito kuenda wakatumbikile pokati kavo. Wo wangata kuenje wapopele kokuavo, ³⁶U wosi otambula omola wasoka ndu vonduko yange onditaambula ame; U wosi onditambula kandidatambuile ame pole watambula yuna wandituma." ³⁷Yowano wapopele kokuavo, "ulongisi, tuamuile umue wakala okutundisa vonduko yove kuenje tuaulemela, omo kakutukuama." ³⁸Masi Yesu wapopele, "Haukaulemeli, kuevi layumue okaling upange wacime vonduko yange kuenje

ndopo okuamisapo vpopia cimue civi kokuange.⁴⁰U wosi katungualelipo wetu. ⁴¹U wosi okuiha okapo yo vava vokunua vonduko yange omo atuamela ku Kilisitu, ocili ndukucipopi, kaka pumba onima yahe.⁴²U wosi olingisa otumala otu tutito tuatava vokuaha okulueya, ca velapo eye akale lovawe anane akutiwa lokuvannualisa vosingo kuenda lokunasiwa vokalunga. ⁴³Nda okuokuo kuove kuku lueyisa, kutetako. Cavelapo ove okuingila vomuenyo lulema okupitahala lo voko avalu kuenda okuinguila vongehena, vondalu kaimi. ⁴⁴Muna muli epuka kalifi, kuenda ondalulaco yaco kaimi. ⁴⁵Nda okulu kuove kuku lueyisa, kutetako. Cavelapo ove okungila vo muenyo lulema okupitahala okukala lovoko avalu kuenda kuimbiwa vo ngehena. ⁴⁶Muna muli epuka kalifi. ⁴⁷Nda iso liove liuku lueyisa, litofolamo. Cavelapo ove okuingila vu soma wa Suku liso lomosi okupitahala ovaso vavali kuenda wimbiwa vongehena. ⁴⁸Muna muli epuka kalifi, kuenda ondalulaco yaco kaimi. ⁴⁹Pole vosi yavo vakaingwa londalu. ⁵⁰Omongua uwa, pole nda omongua wasava, vali ndati? Kali omongua pokati kene, kuenda kali vombembwa umue lukuavo."

Chapter 10

¹Yesu watundile kocitundo caco kuenje wandle kofeka yava Yudea. Kuenda kesinya lio lui Yordan, kuenje owingi weile vali kokuaha. Wakala lokuvalongisa vali, ndomu alikisile okulinga. ²Noke VaFaliseo veile kokuaha okusieteka kuenda oku upula, "Cahendelekiwa ulume o nyala ukai wahe? ³Wakumbuluile, "Nye Mose akuhandelekele?" ⁴Vapopele, "Mose wagtavisile ulume oku soneha ukanda wokunyala kuenda noke oku ulupuisa."⁵"Calingiwile momo liovitima viene vialinga okokuti wasonehele ocihandeleko eci," Yesu wapopeele lavo. ⁶"Pole tunde kefetikilo liokululika, 'Suku walulika ulume kuenda ukai.'⁷Omo liaco ulume ocia isiahe kuenda ina ye kuenje oli kongela ku ukai wahe. ⁸Kuenda vavali vakala etimba limosi; Oco kavakasi vali vavali, puai etimba limosi. ⁹Noke yaco eci cosi catokekiwa pamosi la Suku, lomue hakacitepe."¹⁰Eci vakala vokati konjo, olondone eci va ucipulile vali. ¹¹Wapopele lavo, "U wosi onyala ukai wahe kuenda okuela ukai ukuavo olinga ukahonga lahe. ¹²Nda onyala ulume wahe kuenda okuela ulume ukuavo, walinga ukahonga."¹³Noke vanena omoala vavo vatito ko kuahe oco avaka. ¹⁴Puai olondonge via valikalisile.Puai eci Yesu ci mola, co sumuisile kuenda wapopele lavo, "Tavvisi omala vatito kuiya kokuange kuenda koka vatutuiyi, omo usoma waSuku usesamela vana vakasi bdeci ovo."¹⁵Ocili mopia lene, uwosi katambula usoma wa Suku ndo mola utito ocili muele kakangila vu soma waSuku."¹⁶Noke wangatele omala peke liahe kuenje wavasumuluisa eci avakapa ovoko ahe."¹⁷Eci afetikile lungende wahe, ulume wolupikilile kuenda wokekamelele ko vaso ahe kuenda wopulile, "ulongisi uwa, nye ndi linga okupingala omuenyo kopui?" ¹⁸Yesu wopopele, "nye ondivilikyila uwa? Lomue uwa okupako Suku lika. ¹⁹Wakulihi ovihandeleko: 'Kuka paye, kukalinga ukahonga, kukanyane, kukalimbile uvangi ove muele, kuka ponde, sumba so yove kuenda nyoho."²⁰Ulume wapopele, "ulongisi, ovina viosi evi ndavikuamele tunde otembo nda kala ukuenje."²¹Yesu wovanjele kuenda wosolewapopele lahe, "ocina cimosi wakabela. Te olondisa cosi okute kuenda okuvieca kolosuke, oka kala lipako kilu - noke enju, ndikuame."²²Puai omo lio ndaka yaco wanyumala kuenda wandle lesumuo lia lja, momo wakalele lipako vialua. ²³Yesu wovanjele kuenda wapopele kolondonge viahe, "catila ndati vana vakasi owasi okuingila vu soma wa Suku! ²⁴Olondonge via komohele olondaka viah. Puai Yesu wapopele lavo vali, "Amala, ndomu catila okuingila vusoma wa Suku! ²⁵Caleluka ko ngamelo okupita viso lionguya okupitahala ohuasi okuingila vusoma waSuku."²⁶Vaci komohele calua kuenda vavanguile umue lukuavo, "Noke helie opopeliwa?" ²⁷Yesu wava vanjele kuend wapopele, "Lomanu kacciteliwa, puai hala Suku ko. Omo ovina viosi vitava la Suku."²⁸Petulu wafetikele okuvangulaa kokuaha, "Tala, tuacia viosi kuenda tuaku kuama ove."²⁹Yesu wapopele, "ocili mopia love, kakuli u wasia onjo ale vama ji valume ale vamanji, vakai, ale nyoho, ale so, ale omala, ale ovapia, ocipango cango, kuenda ondaka iwa. ³⁰Ukatambulula ocita kolo njanja kuenda vama ji va kai kuenda va ina kuenda omola kuenda olosi, la kongisso, kuenda koluali luiya, omuenyo kopui. ³¹Puai valua valinga vakasuluka, kuenda ova vasulako vaakakala kovaso."³²Vakala vonjila okuenda toke ko Jelusalai, kuenda Yesu wakala lokuenda kovaso yavo. Olondonge via komohele, kuenda vana vakala. okuama konyima vakala lusumba. Noke Yesu watualalele olondonge epandu vali pokanele vali kuenje wafetikile oku vasapuila ecci cimoleha ndopo kokuaha. ³³Vanji, tuakuenda toke ko Yelusalei, Kuenda omola wamunu weciwa kovitunda vinene kuenda vakuavisionehua. Vakaupisa okuti ofa kuenda okuweca kuva kualuali. ³⁴Vofuanguila, lokusiyala, votipula, kuenda oku ponda, Puai eci papita oloneke vitatu o pindukaa."³⁵Tiago kuenda Yoano, omala Ya Zebedeo, veyile toke kokuaha kuenda wapopele, "ulongisi, tuyongola okutulingila cosi eci tukupinga okutulinngila."³⁶Wapopele lavo, "nye uyongola ame oku kulingili?" ³⁷Vapopele, "tutavise okutumala love vulamba wove, umue kokuoko kuondio ukuavo kepili."³⁸Puai Yesu wavakumbuluile, "kawakulihili ecci wakupingi. Utela okunya oneke ina ndingualaale epapatiso eli ndi papatisiwila?" ³⁹Vapopele lahe, "tatela." Yesu wapopele lavvvo, "omeke ina ndinyua, u unguavo, kuenda kepapatiso eli ndipapatiwila, ene vo upapatisiwa. ⁴⁰Puai helie otumala kokuoko kuondio yangee ale vokuoko kuanhe kuepili howange ko wokueca, puai cavama aca capongiyiwiile."⁴¹Eci olondonge vikuavo ekui vayeve ovina evi, vafetikile okufungula lla Tiago kuenda Yoano. ⁴²Yesu wava koengele kokuaha kuenda wapopele, "wakaulihi vana vakapako olombiali viavo kualofeka okupitahala eye, kuenda ava vovo vanene valilongisa omoko kokuaha."⁴³Puai kacikala vonjila eyi kokuene. U wosi osima ko=ukala unene okupitahala ove te okala ongamba yove. ⁴⁴Kuenda u wosi osima okukala tete pokati kahe te okala upika wavosi. ⁴⁵Omo omola wa Suku keyilile okupopeliwa, puai okupopela, kuenda okueca omuenyo wahe ndo njovoli ya valuaa."⁴⁶Veyile ko Jerico. Eci atunda vo Jerico lolondonge viahe kuenda owingi walua, omola a Timeo, Baarimeo, ongeyi ha eye omeke, watumala konjila. ⁴⁷Eci aciyeva okuti cakala Yesu u Nazara, wafetikila okuvilikiya kuenda wapopia, "a Yesu, omola a Davite, ndi kuateleohenda!" ⁴⁸Valua volemela omeke, okusapuila oco ohehe puai wavilikiya va calua, oku

sapuila oco omala aDaviti, ndi kuatele ohenda!"⁴⁹Yesu watalamele kuenda watumile okuvilikiya. Vavilikiyille ulume omeke, okupppia, "kolisako. Votoka! Yokuvilikiya." ⁵⁰Wata kumula onakga yahe, yokulivalula, kuenda weyile ku Yesu. ⁵¹Yesu wokumbuluile kuenda wapopiele, "Nye oyongola ame okukulingila?" Omeke yapopele, "A Rambei, ndiyongola okumollla." ⁵²Noke Yesu wapopele lahe, " kuende. Ekolelo liove liaku kayisa." Op muele opo atela oku mola vali, kuenda wokuamele vonjila.

Chapter 11

¹Eci veyile ko Yelusalema, vakala ocipepi loko mbetaya loko mbetenia ocipepi loko munda yo livarw, oko Yesu watuma vavali pokati kolo ndonge viahe ²Noke wa popi lavo hati, "kuendi kimbo li kasi kovaso yene. Tuli wingilimo, u sanga okacimbulu kaokutikavala kendi sapo. Kakutululi kuenje kandineneli. ³Nda umue wapopia lane, "vuci lingilanye? Kumbululi vati, 'Ngala okayongola kuenje ndopo oka tuila vali. ⁴Kuenje vanda yu va sanga okascimbulu ka pendekiwa puvelo, posamua, konele yimbo, kuenje vaka pandulula. ⁵Omanu vamue vatalameleko va popia, "Nye wokulingi okupandulula okacimbulu?" ⁶Ovo vakumbulula ndeci Yesu ava sapuila, omanu va tava okuti vanda. ⁷Vanena okacimbulu ku Yesu vayala olonanga viavo. Kuenje wa ndelako. ⁸Omanu valua va yala olonanga viavo vonjila, vakuavo va yalamo ovisapa vateta vusenge. ⁹Kuenje ava va pitile kovaso lava va kuanyima vakaluka, "Hosana! U iyilila vo nduko ya Ngala a sivayiwe. ¹⁰Wasumuluha usoma wiyilila vo nduko yatate yetu Ndaviti! Hosana Ovonene!" ¹¹Noke Yesu wangila vo Yelusalei kuenje wa ngila vonembekele wa vanja ovina viosi. Noke watunda omo ekumbi lianda, noke wanda ko Betenia kumue lekui liaco lavavali. ¹²Eteke likuavo eci va tunda ko Betenia, wakala lonjala. ¹³Noke eci amuila kupala ukuywayova amela, wandle okukulihisa nda o sangako epako limue, eci eyako, kasangeleko lacimue amale lika, momo hayakale otembo yaco. ¹⁴Wapopia lavo, "lomue ka kalie epako liove vali." Kuenje olondonge viahe via ci yeva. ¹⁵Veya ko Yelusalei, eye wa ngila vonembekele wa fetika oku tundisa va kuakulandisa lava kuakulanda vo nembekele. Wa lengula olomesa via vakuakutolokala olombongo kuenda olomangu via vakuakulandisa olopomba. ¹⁶Ka tavele okuti umue ambata ocikuata opita vonembekele lo kulandisa. ¹⁷Wava longisa noke wapopia, lavo, "ka ca sonehiwile, 'onjo yange yitukuiwa onjo yokulomba lolo feka viosi"? Puai ene walingisi ocilala covingumba." ¹⁸Ovitunda vinene la vakuavinohua va ci yeva aavangula, oco va vanja onjila oku yuponda. Momo vo kuatela usumba omo owingi wosi wa komoha okulungisa kuahe. ¹⁹Eci yapitila ongolosi, vatunda vimbo. ²⁰Omele eci vapitako, vamola ukuyu wa kukuta toke kolombombo. ²¹Petulu wavaluka noke wapopia, "A Rambei, tala! uti wa singala wakukuta." ²²Yesu wava kumbulula hati, "koleli Suku. ²³Kocili mopia lene siti u wosi o popia lo munda eyi, katuka limba vokalunga, 'kuenje ka litatala vutima wahe puai okolela okuti eci a popia cilingiwa, oco Suku alinga. ²⁴Oco mopia lene: Evi viosi ulomba loku vipinga koleli okuti uvi tambula kuenda vikakala viove. ²⁵Eci otalama lokulomba, u sesamela okuecele cosi civi ukueta okulingila, oco tate yene okasi kilu a wecelivo akandu ene." ²⁶Vashaulu wava, vosonehua evi via Makohava vikuete: Puai nda haulieci nango tate okasi kilu ka ka weceli akandu ene. ²⁷Vehile vali ko Yelusalei. Eci Yesu akala okuenda vonembekele, oco ovitunda vinene, lava kua ku soneha, lakulu veile ku kuahe. ²⁸Va popia ko kuahe, "ovina evi ovilinganga lomoko helie wakuiha omoko yo ku vilinga?" ²⁹Yesu wa popia ko kuavo hati, "Ndu puli epalilo li mosi. Ndisapuili noke ndusapuiliwo omoko ndisokulingila ovina evi. ³⁰Epatato lia Yowano, liakale lio kilu ale lio manu? Nditambululi." ³¹Vali vanguile pokati kavo lo kulipatala noke va popia, "Nda tupopia hati, 'liokilu,' opopia hati, nda oco nye kawotaveleli?" ³²Kuenje nda tu popia hati, 'coko manu,'..."³³Vakala lusumba lo manu, omo vosi va kala vati Yowano Upolofeto muele. ³³Oco va kumbulula Yesu kuenje vapopia, "katuacikulihile." Yesu wapopia lavo hati, "lamevo sikusapuili omoko ndilinga layo ovina evi."

Chapter 12

¹Noke Yesu a fetika okuvalongisa valusapo. Wa popia, "Omunu va tuika ocumbo cayuva, Watunga ongumbo, Wafelamo ocitunu aci lingi ocikulungu civinyu. Yu wa tungamo onjo kuenje wa yi pindikisa kolongunja. Noke yu anda ungende. ²Votombo iwa, Watuma ongamba kolangunja okutambula apako amue ocumbo. ³Masi vowambata, Voveta, Votundisa muele ndoco. ⁴Noke yaco watuma ongamba ikuavo, Yu volemehe kutue lokuulingila ovina vioso calua. ⁵Yu watuma vali ukuavo, Uyapa ve paya. Vatalisa ohali valua vo njila yaco eyi, Okupuma vamue lo kuipaya va kuavo. ⁶Kuashalele vali omunu ukuavo wo kutuma, Omolahe asolele. Eye wa saluka okuvatumila wa popia, Vosumbila omolge! ⁷Masi olongunja via lipula umue lu lukuavo, U ye kapingila. Enju, Tu wipayi, Oco ocipingalo caco cikale cetu! ⁸Yu vokuata, Vowipaya, Kuenje vowingasi kosamua yo tumbo. ⁹Kaliye, Nye muele ukuatumbo alinga? Wiya onyola olngunja kuenje wiza weca otumbo kuvakuavo. ¹⁰Kawatangelipo ocisonewa eci? Ewe lima utungi alikala olio lia lingiwa utue wevindi. ¹¹Eci catunda ku Ngala, Oco ocikomo ko vaso etu." ¹²Noke yaco akuli vo Yudea vasokoluliile onjila yo kukuata Yesu omo vakulihile okuti wavangula valusapo kokuavo, Masi vakala lusumba wo wing. Oco vo vusha vanda lo kuenda. ¹³Noke yaco vatuma vamue vafalesu kuenda vaholonde ko kuaye oku sheteka lolondaka. ¹⁴Eci veyi, Vapopia lahe, " Ulongisi, tuakuliha okuti ukacili, Lomue oku popia lavi momo kuvanjikovipala pokati komanu, Ocili olomgisa onjila ya Suku. Citava okueca olisimu ku kaisala ale lakamue? Tutenla okueca ale lakamue?" ¹⁵Pole Yesu wa kuliha okuti vakepembe yu wa popia lavo hati, "Momo lianye ondisetekeli? Neni opalata kuanje oco ndiyitale." ¹⁶Vanena kamosi ku Yesu, Wa popia lavo, "Eci ociluvia luvia ce lie? Vakumbulula, "Kaisale." ¹⁷Yesu wapopia, "Wihi kaisale ovina vio sesama kaisala, Vali ko kuahe Ovina via sesama ku Suku." Kuenje vo komoha calua. ¹⁸Kaliye va saducea, Ovo va popia hati akuli epinduko, Veya ko kuahe. Vo vopopula hati, ¹⁹Ulongisi, Mose watusonehela, 'Ukulu wa fa' kuenje washa ukai ko nyima yaco, Puai kakuete omola, Manjahe otela

okuambata ukai wa kota yahe, Kupangelamo ombuto mu kota yahe.¹²⁰ Vakala epandu vali omunu la kota yahe; Watete wakuela ukai yu wa fa', Kasilemo omboto. ²¹Wavali wokueta kuenje wafa', Kasilemo ombuto, Lawatatu lahevo cimosi. ²²Vosi epandu vali kavasilomo omboto. Casulako kuvosi, Ukai lahevo wa fa. ²³Kepinduko, Eci vakapinduka vali, Okala ukai we lie? Momo vosi epandu vali va kala ukai wavo. ²⁴Yesu wapopia "eci acoko wa wakuliyi, Momo ha kulihili ovisonehua ale ongsu ya Suku? ²⁵Mo eci vapinduka kava va fa', Ka vakakuela o okuvaha olowela, Puai vakala ndangelo ovilu. ²⁶Puai ko ndaka ye pinduko yava va fa', Kawa tangelipo ve livulu lia Mose, Omo luisenga, Ndeci Suku avanguila vokuahe yu wa popia, Ame ndu Suku ya vilahama ndu Suku ya Isaka ndu Suku vo ya Yokomba? ²⁷A Suku ko ya va fa', Puai yava va kuamuenyo. Walueyi. ²⁸Umue ukuakusoneha weya you wa yeva okuvangula kuavo; Wa mola okuti Yesu wa vakumbulula muele ciwa. Yu wo pula, "Ocihandeko cipi cavelapo vikuavo ²⁹Yesu wa kumbulula, "Cavelapo ceci, Yevelele, Isaleli, Ngala Suku yetu, Ngala umosi. ³⁰Te wa sola Ngala Suku yove lutima wove wosi, Lo muenyo woveosi! wosi, Laso koluilo ove yosi, Kuenda vo longusu yove yosi! ³¹Ocihandeloko cavali ceci, 'Sola ukuele ndeci olisole ove muele! Kakuli vali ocihandeleko cikyavo cavelapo eci. ³²Ukuakusoneha wa popia, Ciwa, Ulongise Wa vangula ocili okuti Suku umosi, Okuti kakuli vali ukuavo vonele. ³³Ukuhusola lutima wove wosi lukuihiso wove wosi longusu yove wosi, Lokusola ukuele ndeci olisole ove muele eci capitahala ovilumba viosi viokuyoka levi vioku lieca, " ³⁴Eci Yesu amola okuti wakumbulula lolondunge, Wa popia laye, "Kukasi ocipala lu soma wa Suku." Noke yaco, Kakuli vali wopula Yesu apulilo. ³⁵Eci Yesu akala okulongisa vo nembele yo vihandeleko, Wa popia, "Ndati cikasi okuti ukuakusoneha hati kilisitu omola a Daviti? ³⁶Muele Daviti, Vocilelembia okola, Wa popia. Ngala wa popia ku Ngala yange, "Tumala ko kuokokuondio yange te eci ndilinga anyali vove vokuliata" ³⁷Muete Daviti ukovenga Ngala Momo lianye kilishitu akala o mola a Daviti?"" Owingi wa lua vo wa yevelele kokuahe. ³⁸Vokulongisa kuaye Yesu wa popia, "Lunguki lavakuakusoneha, Va sole okuenda vo vikolo vialepa avo va kuacipululu vo vitanda, ³⁹Vali vakasi lolomangu vinenen volo Sinangonga vali lunenen kovipito. ⁴⁰Valia vo olonjo viovimbumba, Kuenje va lombalo alepa oco omanu vava mole omanu ava vatambula ekangiso linene. ⁴¹Noke Yesu wa tumala posi ke sinya okutunda kombago yo kulumbila vokati ko nepa yo nembele, Wa kala okutala omanu eci vakala okueca olopalata viavo vombago. Olowasi vio manu va lumba olopalata vialua. ⁴²Ocimbumba ukuahali weya yu wakapa olopalata vivali, Tua soka lolu sentu. ⁴³Wa kovenga olondonge viaye yu wa popia lavo, Ocili popia lene, Ocimbumba ukahali walumba calua okupitahala vosi va lumba ocilumba vombago. Ku vosi vaca okupa ko vina viaavo. ⁴⁴Puai ucimbumba, Ko hali yaye, Wa lumba olopalata viosi akala lavio vio kuli kuatisa."

Chapter 13

¹Eci Yesu akala kuenda okutunda vonembele, umue pokati kolondonge viahe wapopia lahe, "ulongisi, tala ko vawe ava okufina kwenda kufina kuo olonjo!" ²Wapopia lahe, "olete olongo evi unene? Hakuka siala limosi kilu liewe eli halikapongoluiwa posi. ³Eci atumala komunda yo Oliveira yalivanja lo nombele, Petulu, Tiango, Yowano, La Andereu vo pulila pulika, ⁴Tusapuile, etekelipi ovina vikamoleha? Ondimbukiso yaco yange eci viosi evi ovina vilaka okumoleha?" ⁵Yesu wafetikile oku vangula kokuaavo, "lunguki okuti lomue unyelis. ⁶Valua wakeya vonduko yange kuenje loku vangula, 'ame eye, kuenje vaka nyelisa valua. ⁷Eci u yeve ovinta kuenda olombonde viovita, hauka yokoki; Ovina evi te vimoleha, pole esulilo kaliapitilile. ⁸Omo ofeka ikali katukila lofeka ikuavo, kuenje usoma lusoma. Kukakala okululuma kuo ngongo volo nepa vialua, lojala. Ovina evi efetikilo lio longombia. ⁹Lunguki. Vaka weci ka kanga kuenje utipuilua volosunangonga. Ukandi talameli kovaso olonguluvulu loko losoma momo liange, ndu vangi kokuaavo. ¹⁰Pole ondaka iwa hate ikundiwa kolofeka viosi. ¹¹Eci vokuata noke va wecia, houka yokoki leci u vanguli. Ko ola yaco, puai eci uka vanguli vak cuwih; heneko ukavanguli, te ngo espilitu sandu. ¹²Kota okaca manjahe kokufa, kuenje ise lomolahe vaka votokela olonjali viavo kuenje vaka va pondisa. ¹³Uka suvukiwa lomanu vosi momo lionduko yange. Puai u opandikisa toke kesulilo, omunu oka popeliwa. ¹⁴Eci umoli owima wevihu utai oku kawa sesamela okutalama," (Eceli u otanga culomboloke) ¹⁵Eci ava vakasi vo Yudea vatilile kolomunda, ¹⁶Weci u okasi pilu lio njo kakaloke ndango okuingila hopi cimue vonjo yahe, ¹⁷Kuenje weci u okasi kepia kakatuikile kimbo okukopa osembele yahe. ¹⁸Cilinga ohenda kuava vakasi latimba avala lava vanyamisa koloneke viaco! ¹⁹Likutilili okuti kaci kamoleha koloneke vio mbambi. ²⁰Koloneke viaco kukeya ongongo inene, okuti hayala kalako tunde kefetikilo, eci Suku alulika oluali, toke cilo, lakamue, lalimue eteke vali. ²¹Kuenje Ngala nda ka tepuluile ko oloneke, lomue ukuetimba opopeliwa. Omo liava ava anola, vatepulula oloneke. ²²Noke nda wosi opopia lene, 'vanji Kristu hayu!' Ale 'vanji, hayo oko!' haukacitavi. ²³Omo va Kristu vesanda kuenda vapolofeto vesanda vakamoleha kuenda ovikomo oco ngo vakembise, nda citava, lavana vanoliwa. ²⁴Lunguki! Ndausapuili ovina viosi evi kovaso viha ²⁵Masi noke ongongo yolo neke viosi evi kovaso yo tembo. 'Ekumbi likatekava, osayi hayikaca eveyi, ²⁶Olombungululu vika loka okutunda kilu, kuenje ovo nene akasi vilu aka luluma. ²⁷Noke vaka mola omanu okuiyilila valende lovo nene alua kuenda ulamba. ²⁸Noke oka mntuma angelo vahe kuenda okongolola vahe kumosi lava vanoliwa okutunda kolofeka vikuala, okutunda kesulilo lio feka toke kesulilo lilu. ²⁹Lilongisi elongiso luiti ukuyu. Eci ocanja citomba kuenje amela alluka, kulihili akuti ondombo yapitila ocipepi. ³⁰Hacovo, nda wamoli ovina evi viokumoleha, kulihili akuti okasi occipepi, lolo mbundi viene. ³¹Ocili ndi visapuili, ocitumbulukila cilo hacika pita hate ovina evi viosi vimoleha. ³²Ilu losi vikapita, pole ondaka yange heikapita. ³³Masi okulavoka eteke liaco ale otembo yaco, lomue waikulihili, ndango angelo vilu, ndango omola, pole isiahe. ³⁴Lunguki! laululi, momo hawakulihili otembo yaco. (Ovisonehua vimue vio Greeko vialombolola lunguki! Laululu lo kulikutilila.) ³⁵Cikasi kambi ulume enda ungende - osha onjo yahe kuenje eca ovikele kolondingupange wonjo, ulupanga wahe, kuenje o handeleka ukua mbundi oku laulula. ³⁶Oco laululi monda kuakulihili

muelianjo otembo eya; Cikala kongolosi, cikale vokati kuteke, cikale kakondombolo, ale omele.³⁶ Nda iya ocitukulukils, hakakusange wa pekela.³⁷ Eci nda popia kokuene nda popia ku vosi: Laululi!"

Chapter 14

¹Kalie kua kamba oloneke vivali okupitila ko pasukua kuenda kacipitoco mbolo kayi kuete etumbisa. Ovitumda vinene lavakua visonehua vakala loku sanda ndeci va tenla oku ukuata Yesu lutate oco vo ponde.² Ovo vakala okupopia, "Hotemboko yo cipito, oco akuti kapatundi ema pokati komanu."³ Otembo Yesu akala vo Betania vonjo ya Simono ukuavilundu, osimbu aliyeka komesa, ukai weile kokuahe lombulika yonguendu yulela watila wondando yalua, wapongiyiwa ciwa. Watetuile okambutika kuenje watila vutue wahe muele.⁴ Puai pakala vaamue vacisumuile. Vavanguile voliaho hati, "Esunga lianye liepese eli?"⁵ Onguendu eyi nda ya landisiwa okupitahala vo vita vitatu vio lopalata, loku vieca kolosuke, "Kuenje volikalisa."⁶ Puai Yesu hati, "akale. Uva sakalasela nye? Momo wandilingila ocina ciwa."⁷ Momo olosuke ukasi lavo ngo hu, posi uyonguila u valingila eci ciwa, pole haukala lame otembo yosi.⁸ Eye walinga eci atenla. Wa wavela etimba liange ko okukendiwa.⁹ Kuenje mopia lene siti, kuosi oko ondaka yiwa yikundiwila voluali luosi, eci uaki u alinga cikavanguiwa, vonji valuko yahe."¹⁰ Oco Yuda Isikaliote, umue pokati ke kui lavavali, wanda kovitunda vinene oco akuti oweca kokuavo.¹¹ Eci ovitunda vinene vaciyeva, vasanjukile loku u likuminya okuwiha olombongo. Wafetikile okusnda epuluvu liokuweca peka liavo.¹² Keteke lia tete liombolo kaikuete etumbisa, eci valumba okameme kopasukua, olondonge viahe viopula vati, "kupi oyongola akuti tukapongiya, oco olileko yopasukua?"¹³ Watumile vavali pokati kolondonge viahe kuenje wapopia lavo, "kuendi vimbo ulingualehela lulume wambata ombenje yovava okusangi. Ukuami."¹⁴ Muosi angila vonjo, ukuami popi lukuanjoyaco, hati, 'ulongisi hati, "pi ndikapitisila opasukua kumue lolondonge viahe?"¹⁵ Eye muele okulekisi ohondo yinene yikasi kilu ina ypongiyiwa. Omo utuyalela."¹⁶ Olondonge via tunda, kuenje vangila vimbo. Vasanga cosi ndomo avasapuilile, kuenje vapongiya okulia kuopasukua."¹⁷ Okupitila kongolosi, weya la va akui lavavali. Eci vatumala kuenje vakala lokulia, Yesu wapopia lavo hati,¹⁸ "Ocili mopia lene, umue pokati kene okasi okulia lame okandipakula."¹⁹ Va fetika oku sumua, yu vo pula, omunu lo munu, "Ale ame?"²⁰ Yesu wavakumbulula hati, "umue pokati ke kui lava vali, u okasi kouminga ombolo lame pelonga."²¹ Mola munu enda ndeci casonehiwa. Ngongo yomu una okupitila vokuaha omola munu opakuiwa! Cavelapo ndakacitiwile."²² Osimbu vakala lokulia, Yesu watikula ombolo, wasimuluisa, kuenje watimbulaa. Wayeca kokuavvo kuenje wapopia, "Tambuli, eli etimba liange."²³ Wopa okopo, yu waca olupandu, kuenje wava vela, kuenje vosi vanyako.²⁴ Wapopia lavo, "Eyi osonde yange yocisila, yipesilua valua."²⁵ Ocili mopia lene, sikanua vali kepako liuyuwa te keteke ndikanua vio kaliye vu soma wa Suku."²⁶ Eci va imba ocisungo, oco atunda kuenje vanda komunda yo Oliveira.²⁷ Yesu wapopia lavo hati, "Ene vosi vu njanduluka, momo ca sonehiwa citi, 'haveta ungombo okuti olomeme vi sandoka."²⁸ Puai eci akuti nda pinduka, ndusonguili ko Galilea."²⁹ Petulu wapopia lahe, "ndango vosi va kuyanduluka haimo ame sikacilinga."³⁰ Yesu wapopia lahe, "ocili ndukucipopia, etali-oco, luteke-osimbu ekondombolo kalia lilile luvali ondilikala lutatu."³¹ Puai Petulu, "cavelapo ndifa love, sikakulikala. "Vosi vacilikuminya."³² Oco veva vo cambo catukuiwa hati Gesemane, kuenje Yesu wapopia lolondonge viahe, "tumali kulo osimbu ndilomba."³³ Kuenje wanda la Petulu la Tiaku, la Yowano oco wafetika oku tokotelua lokusokolola calua."³⁴ Eye wapopia lavo, "omuenyo wange watokotelua, akuti wapitila kotembo yokufa. Shali palo laululi."³⁵ Okuama kocitito, Yesu wawila posi lokulomba okuti nda catavele ola yu pite."³⁶ Wapopia, "Aba, atate, ovina viosi viteliwa love. Njupe okopo eyi. Haimo hacikakale ocipango change cikale chove."³⁷ Pokutuika wava sanga vapekela, yu wapopia la Petulu okopo eyi "A Simono wapekela? Kuatelelele oku lualuala o ola imosi?"³⁸ Laului kuenda lombi akuti eyonjo ka lui sangi. Ocili utima ukuete ombili, masi etimba lialengela."³⁹ Wanda vali lokulomba, olondaka viaco haivio vimosi.⁴⁰ Eci atuika vali, wavasanga vapekela, omo ovaso avo alemiwa. Ka va kuete ndomo vapopia kokwahe.⁴¹ Oco weya vali onjanja yatatu yu wa popia lavo, "Hamo vupekeleli oku puyuka?" Citenla! O ola yapitila. Tali! Omola munu opakuiwa peka lia vakwa kandu."⁴² Pasuki; Tuendi. Tali, u omakula okasi ocipepi."⁴³ Eci akala lokuvangula, yuda, umwe pokati kekui lava vali, kolondonge wapitila, lowingi wambata olosipata akwenda olombweti, watunda kovitunda, akwenda kuvakwavisonehua, la kulu vanene."⁴⁴ Pokuiya kuavo wavasapwila ale, hati, "U hasipula eye. Vo kuata kuenje vokapa pokati kasualali."⁴⁵ Yuda eci apitila, haco muele eya ku Yesu hati, "A Rabei," kuenje wosipula."⁴⁶ Yu vo kwata.⁴⁷ Kuenje umwe pokati kavo wapoya osipala watetele etwi lio ngamba lio vitunda vinene."⁴⁸ Yesu wapopia lavo, "Watundi, losipata lombueti oku nguata ndo cingumba?"⁴⁹ Otembo nda kala lene o ku kulongisi vonembebe, kawa nguatali. Kuenje ecicalingiwa oco ocipango citelisiwe."⁵⁰ Ava vakala kumue lahe vaucha kuenda vatila."⁵¹ Ukuenje umwe, wawalele ngo ovala tanya alimungile wakala lokukwama Yesu. Yu omanu vokwata."⁵² Puai eye wa sia onanga yovalatanya watila ngo epolonla."⁵³ Oco vatuala Yesu kocitunda cinene. Ovitunda viosi viongoloka lahe, akulu, akuenda vakwavisonehua."⁵⁴ Kuenje Petulu wokwamele ocipanla, toke ko citali Yocitunda cinene. Wa tumala kumue lo ndaululi, oku yota ondalul."⁵⁵ Puai ovitunda vinene vakala lokusanda uvangi wokupisa oco afe. Kuenje kavosangele la cimwe."⁵⁶ Valua vakala lokumwimbila u vangi wesanda, kokuahe ovo vangi avo kavalisokale."⁵⁷ Vamue vakatuka lo kueca uvangi wesanda kokwahe; Vapopele hati,⁵⁸ "Tuauyevele okupopia, 'Ndinyola onembebe eyi yatungiwa lovoko.'" "⁵⁹ Haimo ovo vangi avo kavalisokale."⁶⁰ Ocitunda cinene cakatuka pokati kavo wapula Yesu, "Kukumbulula cimue? Ava vakulundila nye?" "⁶¹ Puai eye wonha kakumbululi lacimue. A lopo Ocitunda cinene caupula hati, "Ove kilisitu omola wasumuluha?" "⁶² Yesu wapopia, "Ame; Ukamola Omola Munu eci akatumala kondyo longusu kuenda wiya lalende vokilu."⁶³ Ocitunda Cinene watola onanga yaye kuenje wapopia, "Alopo tusukila vali olombagi?" "⁶⁴ Wo yevi etonai. Ovisimilo viene vianye? Kuenje vosi vayevala hati osesamela

olofa. ⁶⁵Vamue vafetika okusiyala vausitika ocipala cahe lokutendula lokupopia, "Upilula!" akuenje vaco votualele luku tendula. ⁶⁶Eci Petulu akala kombuelo yo citali, umue ukai upika wo Citunda cine weya kokuhahe. ⁶⁷Wamola Petulu woyota wovanjele wovanjele ciwa kuenje wapopia, "Wakalavo kumue la Yesu u Nasare." ⁶⁸Eye walikalele, "Wapopia sokulihile eci woku vangila kacokundi lomboloka." Kuenje wandlele kombundi. ⁶⁹Kuenje ukai waco upika womuile wafetikile akupopia vali ku vana vatalamele po, "U lume u ume pokati kavo!" ⁷⁰Kuenje walikala vali. Kuenje okasimbu katito vana va talamele pokanele vaposa ku Petulu, "Ocili muele ove u umue pokati kavo, love ve u Galilea." ⁷¹Puai eye wafetika okuliteyuila lokusinga, "Ame Sakulihile waco wokuvanguli." ⁷²Eci muele ekondombolo lialila. kuenje Petulu wasokolola olondaka vina Yesu auspuilile: "Osimbu akondombolo ka valilile luvali, Okandilikala olanjanja vitatu," kuenje wapetamela posi walilile.

Chapter 15

¹Eci kuaca lomele, Ovitunda vi nene la kulu la va kuavisonenhua la va kue kanga lio ko Yudea. Noke vo kutila Yesu lo ku u patisa kovaso kuenje vo we cele peka lia pilatu. ²Pilatu wo pula hati, "Ove soma yava Yudea?" Wo kumbulula hati, "Ndomo waci popia." ³Ovitunda vinene vio lundila ovina vialua. ⁴Pilatu wo pula vali hati, "Ku kasi okukumbulula? Tala ovina evi va kasi oku ku lundila, ⁵Puai Yesu kokumbulule Pitulu, Kuenje co komohisa. ⁶Otembo yo cipito, Pilato watuma oku vakutulula amandekua umosi, U vo pinga. ⁷Noke kuakala ulume o tkuiwa Baraba vo kaike kumue lo vingumba va kala locitanji co kuponda o tembo yo kuponda. ⁸Owingi weyile ku Pilatu wa fetika okupinga alinga nde ci avalingilile ko simbu. ⁹Pilatu wava kumbulula kuenje wa popia hati, "U yongoli akuti nduukutululi soma yava Yudea?" ¹⁰Omo eye wakulihile okuti omo lionya oco ovitunda vinene via cela Yesu peka liahe. ¹¹Kuenje ovitunda vinene via tumila owingi okulila okuti hise oku va kutulula Baraba. ¹²Pilatu wava kumbulula vali kuenje wa popia hati, "Ndilinga nye lo soma yava Yudea?" ¹³Vaviliki yile vali, "Uvalele!" ¹⁴Pilato wapopia lavo hati, "Ekamdu lianye alinga?" Pole va vilikia calua hati, "Avaliwe." ¹⁵Pilato omo wayonguile oku sanjuisa owingi, Wa va kutulula Baraba kokuavo wa vetisa Yesu kuenda wa weca oco avaleliwe. ¹⁶Asualali votualele vo kati ke kanga (haco utue wonguvula), Kuenda vako vengele pamosi oci soko casualali cosi. ¹⁷Yesu vo walisa ananga yohusu, Va bata ekoloawa liolosongo kuenje vo walisa. ¹⁸Kuenje va fetika oku usumbila, lo kupopia hati, "Soma yava Yudea!" ¹⁹Voveta kutue loluneva noke vo siyila. Va ndela kolo ngolo kuenje vo kekamelele posi. ²⁰Oco eci vo fuanguila, Volula onanga yo husu yu vo walisa uwalo wahe, Kuenje vanda lahe oku u valela. ²¹Ulume umue, Simono u Kurene, Wa kala oku ngila vo feka (wakale tate ya Alexandro la Rufu), Noke vo kisika okua mbata a kulusu liahe. ²²Asualali vo nenele Yesu onepa imue itukuiwa hati Ngolongota (Calomboloka usenge wekolokolo)" ²³Kuenje vo wiha o vinyu ya tengiwa la mula, Pole eye katavele oku yinyua. ²⁴Vo vale le kuenje votola tola uwalo waye ovinimbu loku sima ndomo asualali va cili tepela. ²⁵Eci yakale ola yatatu oco vo valela eye. ²⁶Ko ndimbukiso vasonehele ko eko liahe, "Soma ya va Yudea." ²⁷Vo valela lovimu vivali, Umosi kondio yahe ukuavo kepili. ²⁸(Va sahuu wava vo visoneha hava kuetie Marko 15:28), Ocihandeleko catelsiwa capopia, Watendiwa lolo ndingavi, ²⁹Ava vakala okupita vo fuanguila, Valipuka kovitue vati, "Aha! Ove u kuakunyola o nembele kuenje oyi tunga vali voloneke vitatu, ³⁰Lipopela ove muele loka ke kulusu!" ³¹Ha co ovitunda vinene vosi vo fuanguila, Kumosi la va kuavisonenhua, Kuenda vapopia vati, "Wapopelele vakuavo, Pole walembua okuli popela eye muele. ³²Eci kilisitu, Soma ya va Isaleli, Atuluke kaliye posi ye kulusu, Oco tumole kuenda tutava." Vosawile. ³³Ko ola ye padu, Kuenje o welema toke ko ola yecelala. ³⁴Ko ola ye celala Yesu wa lila lo ndaka yo lukandi, "Eloi, Eloi, Lama sabakatani?" Ca lomboloka hati, "Asuku yange, Asuku yange, Wandisila nye?" ³⁵Va mue vatalameleko va yevele olo ndaka viahe va popia hati, "Tali yo kovenga Eliya." ³⁶Umue wa lupuka, Wa wihile owinyu yasasa onjavi wayikapa koluneva, Kuenje wayeca ko kuahe oco anue. Ulume wa popia hati, "Tutali nda Eliya wiya lo kuutulula posi." ³⁷Kuenje Yesu wa lilile londaka yo lukandi noke wafa. ³⁸Ongumbo yo nembele ya tokele pa vali okutunda kilu toke posi. ³⁹Eci usongui yuna watala mele lo kuimba ovaso Yesu eci a mola okuti wafila vo njila eyi, Wa popia hati, "Ocili oyu ulume wakale omola wa Suku." ⁴⁰Kua kala vo a akai vo muilile oci panla. Pokati kavo pakala Maliya u Magadala, Malia (ina ya Tiangu umaleye la Yose) ulume o tukuiwa Yose kulo ku Marko 6:3 otukuiwa Yosefe. Onduko ya Yosefe yilekisa ndeci ya sonehiwa vo Hepeleu, Kuenje onduko ya Yose, Ilekisa ndeci ya sonehiwa vo ongiliki. La solome. ⁴¹Eci akala vo ngalilea vo kuamele kuenje vo umba. Valua akai vo veyile lahe ko Yelusalai. ⁴²Eci ongolosi yeyile, Omo liakala eteke lyo kulifinisa, Eli olio, Eteke handi ye sambata, ⁴³Yosefa u Arimateya weyile ko. Wakala ukulu wasumbiwa wo vitunda vinene u wakala oku lavoka u soma wa Suku. Ka kuatele ohele wandlele ku Pilato okupinga etimba lia Yesu. ⁴⁴Pilato wacomoha akuti Yesu wafa ale; Wavilikiya usongui kuenje wau pulile nda Yesu wafa. ⁴⁵Eci Pilato ayeve ku kesongo hati Yesu wafa, Wa cele etimba ku Yosefe. ⁴⁶Yosefe wa landele onanga yiyela. Wotundisile ke kulusu, Wotiengela po nanga iyela, Oco o pekelisa ve yambo muna wa mua te tuiwa awe. Kuenje wasindikila ewe kuvelo weyambo. ⁴⁷Malia u Magadala la Malia ina ya Yesu va mola oku kua kendiwa Yesu.

Chapter 16

¹Eci esambata lia pita, Maria Magadala, kuenda Maria ina Yakova, la Salome, Va landa ongunda yi lahaciwa ha va endiokusheteka etimba lia Yesu. ²Omele ociteketeke lia tete, kosemana, Eci ebundi lia tunda vandalako ko yambo, ³Yu va kala okuvangula umue la va kuavo, helie otupulapo ewe lio puvelo o peyampo momo ewe liaco lia kala linene calia. ⁴Eci va vanja po, Va sanga ewe valiopapo ale, Momo liakala linenen calua. ⁵kaliye yu vangila ve yambo yu va mola ukuenje wa wala oviwalo viyela, watu mala kondio, kuenda va komoya. ⁶wa vangula lavo, kauka kamoyi. Oku sanda Yesu, U Nasara, una va valele ke kulusu.wapinduka ! ulo keko. Vanji apa vo kapele. ⁷Puai kuendi, kasupuli, kolondonge viaye la Petulu,

Walivanga wanda ko Galilea . Oko vakalimuile lahe, Ndenci ndaku sapuilili.⁸Oco vanda lokulupuka toke ka yambo. Momo ukoluluma lo cinyoko . Ca vakuatele puai kavanguile cimue vasiyavo momo va kuatiwile lusumba.⁹Omele citekeke beteke lia tete kosemana , Pana apindikile , Wamolehele tete ku Maria Magadala yuna vantudisa ilulu ependu vali .¹⁰Wandele loku sapuila ku vana vakala lavo ,¹¹Eci vakala okulila lo ku simumula. Vayeva akuti okasi lomuenyo kuenda wamoleha , Masi kavatavele.¹²Eci ovina via moleha voku litepa vamue va vali pokati kavo eci vakala okuenda ko vambo .¹³Oco vandeke oku sapula kua ava vashalele olondoge , Masi alope vali kalele oku vatava .¹⁴Noke Yesu wamoleha ku vana ekui lamosi eci vakala lo kulia ko mesa , Kuenda wa va patisa momo vakala letavo loku kala ko vitima , Ka va tavele ku vana vamuike eci apindikile oku tunda ku kufa.¹⁵Wa popia lavo , kuenda kuosi kilu lieve , Kuenda kundi ondaka yiwa ko manu vosi vo po luali.¹⁶Oyu wosi wa tava kuenda wa papatisiwa wa sumuluuha , Kuava vosi valikala okutava vasumua .¹⁷Olondipokiso evi vienda ku vana va kuete etavo liange . Vondoko yange vaka tundisilamo ilulue. Vaka vangula alimi vokaliye .¹⁸Va tikula olonyoha lo vaka avo , Kuenda nda ka nui vikola viosi , Ka vika ka kulingi cimue. Vaka kwata ovaka avo, pava va vela vakaya.¹⁹Eci ngala apopia lavo , Vo yelula kilu waka tumala keka liondo ku Ngala .²⁰Olondonge vanda oku kunda kuosi , Kuenge Ngala watalavaya kuenda vocivava olondaka vio londimbukiso wanda lavo .